

กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนเรชัน Z

: กรณีศึกษางานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน”

Language Strategies Used in the Presentation of Generation Z

Students' Self-Identity: A Case Study of the “I, Myself” Assignment

นิชาพร ยอดมณี^{1*}

¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

*E-mail: Nichaphorn.yod@mail.kmutt.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนเรชัน Z และกลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออัตลักษณ์ดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ นำมาจากการเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่เรียนรายวิชาภาษาไทยในปีการศึกษา 2563 ผ่านกระดานแสดงความคิดเห็นออนไลน์ Padlet ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเจนเนเรชัน Z นำเสนออัตลักษณ์ตนเอง 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ฉันเป็นคนมีความรู้ความสามารถ 2) ฉันเป็นคนเปิดเผย 3) ฉันเป็นคนเก็บตัว 4) ฉันเป็นคนซับซ้อน 5) ฉันเป็นคนไม่ปกติ และ 6) ฉันเป็นคนไม่ดี โดยกลวิธีทางภาษาที่นักศึกษาใช้สื่ออัตลักษณ์ตนเองที่สำคัญมี 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก การใช้คำสแลง การใช้ฉายานาม การใช้โวหารภาพพจน์ การใช้คำสั่ง และการแสดงความขัดแย้ง

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, อัตลักษณ์ตนเอง, นักศึกษาเจนเนเรชัน Z

Abstract

This essay aims to examine the self-identities constructed by Generation Z students and to analyze the language strategies used to represent such identities. This research focuses on the “I, Myself” assignment completed by King Mongkut's University of Technology Thonburi students who studied in Thai Language courses in the academic year 2020 using the online dashboard, Padlet. The study revealed that there are six self-identities that General Z students used to represent themselves: 1) I'm a talented person, 2) I'm an extroverted person, 3) I'm an introverted person, 4) I'm a complex (ambivert) person, 5) I'm an abnormal person, and 6) I'm a bad person.

There are seven language strategies used to construct their self-identities: borrowed words, verbs of feeling, slang words, aliases, figures of speech, orders, and paradoxes.

Keywords: Language Strategies, Self-Identity, Generation Z Students

บทนำ

เจนเนเรชัน (Generation) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า Gen คือ การแบ่งกลุ่มประชากรตามหลักประชากรศาสตร์ (Demography) ของนักเศรษฐศาสตร์ โดยใช้ปีที่เกิดหรืออายุเป็นเครื่องมือสำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 “BABY BOOMER” คือผู้ที่เกิดปี ค.ศ. 1946-1964 กลุ่มที่ 2 “GEN X” คือผู้ที่เกิดปี ค.ศ. 1965-1980 กลุ่มที่ 3 “MILLENNIAL” (หรือ GEN Y) คือผู้ที่เกิดปี ค.ศ. 1981-1996 กลุ่มที่ 4 “GEN Z” คือผู้ที่เกิดปี ค.ศ. 1997-2012 และกลุ่มที่ 5 “ALPHA” คือผู้ที่เกิดปี ค.ศ. 2010-ปัจจุบัน (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2563) โดยแต่ละกลุ่มในแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยเรื่องผู้ซื้อผู้ขายมีพฤติกรรมแตกต่างกัน การทำความเข้าใจแต่ละกลุ่มจะทำให้สามารถลดช่องว่างในการสื่อสารได้ (กรมสุขภาพจิต, 2563) งานวิจัยนี้สนใจศึกษา “GEN Z” หรือ เจนเนเรชัน Z ซึ่งเป็นช่วงวัยของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญ

การทำความเข้าใจความคิดและพฤติกรรมของกลุ่มคนในแต่ละเจนเนเรชันเป็นสิ่งที่สำคัญไม่เพียงในทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้น ในแวดวงการศึกษาก็มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนเช่นกัน ดังข้อความในงานวิจัยของ ดนุลดา จามจุรี (2563, หน้า 1) ที่ว่า “ความแตกต่างระหว่าง Generation มีอิทธิพลต่อความเชื่อและความคาดหวังของผู้เรียน รวมถึงวิธีการเรียนรู้และการรับรู้ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนในแต่ละ Generation มีลักษณะเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อพลวัตทางการศึกษาและมีผลกระทบต่อการเรียนการสอน” การทำความเข้าใจเจนเนเรชันอาจทำให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนยิ่งขึ้น ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมถึงช่องว่างระหว่างเจนเนเรชันก็อาจลดลงด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาษาเขียนผ่าน “Padlet” ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการกระดานแสดงความคิดเห็นออนไลน์รองรับผู้ใช้หลายคน โดยผู้ใช้สามารถเข้ามาอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เขียนคำถาม คำตอบ หรือสรุปเนื้อหา เป็นช่องทางแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้สอน ประกอบไปด้วยส่วนที่พิมพ์และรูปภาพประกอบ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนออนไลน์แก่ผู้สอนและผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสพบกันในชั้นเรียนตามปกติ ผู้วิจัยกำหนดให้นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเจนเนเรชัน Z ทั้งหมด แนะนำตัวในคาบแรกของการเรียนผ่าน Padlet เพื่อทำความรู้จักกันในหัวข้อ “ตัวตนของฉัน” โดยให้อิสระในการนำเสนอ ไม่ได้กำหนดขอบเขตข้อมูลการกล่าวถึงตนเอง รวมถึงไม่กำหนดวิธีการและปริมาณข้อความ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาถ่ายทอดตัวตน (self) ได้อย่างเต็มที่รวมถึงสะท้อนอัตลักษณ์ตนเองออกมาได้มากที่สุด

ตัวตน (self) เป็นความสามารถของมนุษย์ในการคิดคำนึงถึงธรรมชาติและสังครอบตัวผ่าน การสื่อสารและภาษา โดยตัวตนนั้นเกิดจากการได้รับอิทธิพลมาจาก 2 ทาง ประการแรกคือ ตนเอง กล่าวคือเป็นพฤติกรรมและลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลนั้นหรือตัวตนในความคิดของตนเอง และ ประการที่สองคือ สังคม อันเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมหรือตัวตนใน ความคิดของผู้อื่น ทั้งอิทธิพลจากตนเองและสังคมต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันตลอดเวลา ตัวตนอาจ เปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรทางสังคม เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ฯลฯ แนวความคิดเรื่องตัวตนนี้ เป็นรากฐานความคิดที่สำคัญในการอธิบายความคิดเรื่องอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลหรือวัตถุที่ทำให้คนนั้นหรือสิ่งนั้น โดดเด่นหรือแตกต่างจากสิ่งอื่น สำหรับอัตลักษณ์ของบุคคล คำนี้อาจหมายถึงรวมถึงมิติ “ภายใน” ของ ความเป็นตัวเราทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และแนวคิดเกี่ยวกับตนเองหรือการรู้จักตนเอง (Self-concept) รวมทั้งสำนึกถึง “ความเป็นปัจเจก” ที่บุคคลเชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ทำให้รู้ว่า “เราคือใคร” และ “เราจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ตลอดจน โลกภายนอกที่แวดล้อมตัวเราอย่างไร” (กุสุมา ภูใหญ่, 2556)

อัตลักษณ์ถูกกล่าวถึงในศาสตร์ต่าง ๆ มากมาย ในการวิจัยครั้งนี้จะให้ความหมาย อัตลักษณ์ ของ พิศิษฐ์ คุณวโรตม์ (2546) กล่าวคือ “อัตลักษณ์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับบุคคลอื่น โดยผ่านการมองตนเอง และคนอื่นมองเราในขณะนั้น อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (awareness) ในตัวเราและพื้นฐาน ของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญ ของการแสดงตัวตน (marking oneself) ก็คือการระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกับกลุ่มหนึ่งและ แตกต่างกับกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ทั้งนี้นักวัฒนธรรมศึกษาเชื่อว่ากระบวนการหนึ่งที่ คนเราก่อรูปหรือประกอบสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมานั้นสามารถดูได้จากกิจกรรมการบริโภคใน ชีวิตประจำวันของผู้คน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้เวลาว่าง รสนิยม รูปแบบการใช้ชีวิต รวมถึง การใช้ภาษา

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในเจนเนเรชั่น Z จะใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการนำเสนออัตลักษณ์ตนเอง ซึ่งอาจทำให้ทราบและเข้าใจตัวตนของ นักศึกษา และอาจนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้การสอนระหว่างผู้สอนและ ผู้เรียนที่ต่างเจนเนเรชันกันให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนเรชัน Z และกลวิธีทาง ภาษาที่ใช้สื่ออัตลักษณ์ดังกล่าวผ่านงานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน”

ขอบเขตของการศึกษา

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์อัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเรชัน Z ในครั้งนี้คืองานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน” ซึ่งเป็นงานเขียนแนะนำตัวในคาบแรกของการเรียนรายวิชาภาษาไทย คณะศิลป-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบไปด้วยนักศึกษาทุกชั้นปีและจากคณะต่าง ๆ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยที่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่รู้จักกันมาก่อน การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะภาษาเขียนจากงานเขียนรวมทั้งสิ้น 227 ชิ้นงาน ในเว็บไซต์ Padlet ซึ่งเป็นกระดานแสดงความคิดเห็นออนไลน์รูปแบบหนึ่ง (<https://padlet.com/dashboard>)

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษามีความหลากหลายขึ้นอยู่กับข้อมูลที่เลือกมาศึกษาวิเคราะห์ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2549, 47) ให้ความหมายของกลวิธีทางภาษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ ว่า หมายถึง “วิธีทางภาษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ” ส่วน จันทิมา อังคพนิชกิจ (2557, 138) ได้อธิบายกลวิธีทางภาษาตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ไว้ว่า กลวิธีทางภาษา (linguistic strategies) เป็นหนึ่งในกลวิธีของการผลิตตัวบท กลวิธีทางภาษาปรากฏอยู่ในตัวบททั่วไปในข้อความ ตัวบทหรือข้อความต่าง ๆ มักจะเจือปนด้วยกลวิธีทางภาษาที่แตกต่างกันไป นอกจากรูปแบบหรือแบบแผนของข้อความตามประเภทแล้วยังต้องมีระบบของการเลือกใช้ภาษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้วย กลวิธีทางภาษาในงานวิจัยนี้หมายถึง วิธีการทางภาษาที่นักศึกษาเจนเรชัน Z ใช้เพื่อสื่อสารในงานเขียน “ตัวตนของฉัน” และส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาเจนเรชัน Z ใช้กลวิธีทางภาษาจำนวนมากเพื่อสื่ออัตลักษณ์ตนเอง ทั้งนี้มีกลวิธีทางภาษาหลัก ๆ ที่น่าสนใจ 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก การใช้คำสแลง การใช้ฉายานาม การใช้โวหารภาพพจน์ การใช้คำสั่ง และการแสดงความขัดแย้ง ซึ่งกลวิธีทางภาษาเหล่านี้สื่อให้เห็นอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเรชัน Z รวม 6 ประเด็น ได้แก่

1) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนมีความรู้ความสามารถ** นักศึกษาเจเนเรชั่น Z มองว่าตนเองมีคุณสมบัติที่จะกระทำให้บางสิ่งบางอย่างได้ หรือมีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญในบางเรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 1 เราจะบอกความเป็นตนเองผ่านงานศิลปะและการเต้น เราชอบวาดรูป ระบายสี ดีไซน์งาน เป็นกิจกรรมยามว่างที่ต้องมีความรู้สึ้อยากจะวาด หรือโอเคบางอย่างผ่านเข้ามาในหัวถึงจะเริ่มทำ ขึ้นอยู่กับอารมณ์สภาพแวดล้อมในแต่ละวัน แต่การเต้นเป็นงานอดิเรกที่เราใช้เวลากับมันและฝึกซ้อมมากที่สุด เราสามารถสลับโหมดตนเองระหว่างสแตจที่กำลังเต้น กับโหมดทั่วไปแบบที่เรามาเรียนแบบที่เพื่อน ๆ เจอ ซึ่งจะต่างกันมาก ๆ เราชอบเต้นเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เรารู้จักร่างกายตนเองมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 2 ด้วยความที่อยู่กับคุณยายมาตั้งแต่ยังเด็ก ท่านมักจะเปิดวิทยุบรรยายธรรมทั้งวัน จนผมได้ฟังและเรียนรู้มาจนเป็นนิสัย เพื่อนมักจะตั้งฉายาให้ผมว่าพระ 😊 เพราะผมรู้จักหลักธรรมและแนวคิดของศาสนาพุทธหลายข้อ ซึ่งก็เป็นข้อดีอย่างหนึ่งครับ เพราะผมได้รับคัดเลือกให้ไปแข่งขันทักษะทางวิชาการหลายอย่างในแต่ละปี

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 1 คือ การใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก “ชอบ” เพื่อบอกถึงความรู้สึกพอใจในกิจกรรมที่ทำ ตัวอย่างที่ 2 แสดงการใช้คำฉานานามที่ผู้อื่นตั้งให้ และบอกถึงผลดีของการมีความรู้ความสามารถที่ตนเองได้รับ

2) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนเปิดเผย** นักศึกษาเจเนเรชั่น Z มองว่าตนเองเป็นมิตร เข้ากับผู้อื่น หรือสังคมได้ง่าย เป็นคนพร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ เช่น

ตัวอย่างที่ 3 ถ้าให้บอกความเป็นตนเองคงเปรียบเหมือนหมาพันธุ์บางแก้วที่เป็นมิตรเฮฮาร่าเริงกับเฉพาะคนที่ใกล้ชิดและสนิท แต่กับคนอื่นจะเจี๊ยบและไม่ค่อยเป็นมิตร เป็นคนสมาธิสั้นจะอยู่กับอะไรได้ไม่เกิน 2 ชั่วโมงถ้าไม่ได้สนใจจริง ๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่สนใจมาก ๆ จะอยู่กับมันเหมือนหมาที่เล่นลูกบอลไม่มีเบื่อหน่ายเลย

ตัวอย่างที่ 4 หากพูดถึงความเป็นตนเองแล้ว หลาย ๆ คนคงมีความเป็นตนเองที่แตกต่างกันออกไป ความเป็นตนเองที่ถูกมองจากบุคคลภายนอกอาจไม่ใช่ความเป็นตนเองที่เราเป็นจริงๆ ยกตัวอย่างเช่น ทุกครั้งที่ฉันได้ถามเพื่อนหลาย ๆ คนว่ามองเราภายนอกครั้งแรกรู้สึกว่าเราเป็นคนยังไง เพื่อนประมาณ 80% บอกว่าเราเป็นคนหยิ่ง ไม่น่าเข้าหาเพราะดูแล้วเข้าถึงยาก แต่ความจริงแล้วเราเป็นคนที่ชอบเข้าสังคมมาก

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 3 เป็นการใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปมาเปรียบตนเองเหมือนสุนัขพันธุ์บางแก้ว เพื่อแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะที่เข้ากับคนได้ง่าย ขี้เล่น เป็นมิตร ตัวอย่างที่ 4 ใช้ข้อความการแสดงความขัดแย้งระหว่างตัวตนของนักศึกษาในมุมมองที่คิดว่าคนส่วนใหญ่คิดและตัวตนที่นักศึกษามองตัวเองซึ่งมีความแตกต่างแบบตรงกันข้าม

3) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนเก็บตัว** นักศึกษาเจนเรชัน Z มองว่าตนเองเป็นคนสงวนตัว ไม่ไปงานสังคม ไม่ออกสังคม ไม่คบหาสมาคมกับใคร มีโลกส่วนตัวสูง เช่น

ตัวอย่างที่ 5 โดยส่วนตัวคิดว่าตนเองเป็นคนที่ชอบอยู่คนเดียวและโลกส่วนตัวสูง ชอบอยู่คนเดียวเงียบๆ มักจะไม่ชอบเจอใครในแต่ละวัน ส่วนใหญ่อยากไปเที่ยวคนเดียว รู้สึกว่าการไปเที่ยวคนเดียวสามารถใช้เวลากับอะไรก็ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงคนที่มาด้วย

ตัวอย่างที่ 6 ในอีกด้านหนึ่งของผม ผมเป็นคนที่ เป็น introvert คือชอบอยู่คนเดียวเวลาว่างก็จะเล่นเกมหรือไม่ก็ดูซีรีส์

ตัวอย่างที่ 7 ถ้าจะให้ผมบอกถึงความเป็นตนเอง ผมก็คงเปรียบตนเองเป็น "แมว" เพราะ ผมเป็นคนที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบความวุ่นวาย ชอบอยู่ในสถานที่ที่เงียบสงบ เช่น บ้าน หอสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ เป็นคนที่ไม่ค่อยสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แต่หากสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะให้ความสำคัญกับสิ่ง นั้นเป็นพิเศษ เป็นคนที่ขี้อาย พูดไม่ค่อยเก่ง ไม่ค่อยกล้าแสดงออก

ตัวอย่างที่ 8 ชอบทำงานเวลาที่ยอยากจะทำหรือเวลาที่จำเป็นต้องทำเท่านั้น ซึ่งผมเป็นคนตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ค่อยชอบให้คนอื่นมากำหนดสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต และท้ายที่สุดคือ รู้จักผมเท่าที่ผมอยากให้รู้จักก็พอ

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 5 คือการใช้คำกริยาแสดงความรู้สึก “ชอบ” และ “ไม่ชอบ” เพื่อบอกถึงความรู้สึกพอใจและไม่พอใจในกิจกรรมที่ทำ ตัวอย่างที่ 6 มีการใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ “introvert” ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะวงการสุขภาพใช้อธิบายบุคลิกลักษณะของคนที่มีโลกส่วนตัวสูง ชอบอยู่กับตัวเองและมักกังวลกับการเข้าสังคม ตัวอย่างที่ 7 ใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปลักษณ์เปรียบตนเองเป็นแมว เพื่อแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะรักสันโดษ และไม่ชอบความวุ่นวาย ตัวอย่างที่ 8 เป็นการใช้คำสั่งเพื่อจำกัดขอบเขตการรับรู้ข้อมูลที่จะให้ผู้อื่นทราบ

4) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนขี้ข้อน** นักศึกษาเจนเรชัน Z มองว่าตนเองยุ่งยากสับสน มีบุคลิกภาพหลายด้านทั้งด้านที่ดีและไม่ดี เช่น

ตัวอย่างที่ 9 ถ้าจะให้บอกถึงความเป็นตนเอง คงยากที่จะหาคำจำกัดความค่ะ เพราะไม่รู้แน่ชัดว่าตนเองเป็นแบบไหน แต่หากจะให้อธิบายพอเข้าใจคงจะเป็นคนที่ร่าเริง แจ่มใส พลังงานสูง เสียงดังเวลาหัวเราะหรือเล่นกับเพื่อน แต่พอถึงเวลาที่ต้องพูดอะไรที่จริงจังเสียงกลับไม่ดังเท่าไร เป็นคนมุ่งมั่นในสิ่งที่ชอบแต่พอจะเฉื่อยชาหมดแรงก็แทบจะเฉิบเป็นป่าช้าเลยล่ะ เหมือนถ้ามีความสุขมาก ๆ ก็จะสดใสท้องฟ้ามีสายรุ้ง แต่ถ้าเศร้าเสียใจเมื่อไรก็เมฆฝนดำทมิฬเหมือนพายุเข้าเลยล่ะ

ตัวอย่างที่ 10 ถ้ารู้จักแรก ๆ อาจจะคิดว่าเป็นคนพูดน้อย แต่ถ้าสนิจะพูดมากหน่อย เป็น ambivert ค่ะ คือจะเป็นคนประเภทที่ต้องชาร์ตพลังเมื่อได้อยู่กับเพื่อนที่สนิทหรือบุคคลที่เราให้ความไว้วางใจ ซึ่งจะแตกต่างกับ extrovert ที่ต้องชาร์ตพลังกับคนหมู่มากหรือออกไปปาร์ตี้แรงแพ้ได้กับคนที่ไม่รู้จักหรือไม่สนิท ส่วน introvert ที่ต้องชาร์ตพลังโดยการอยู่ห้องคนเดียวเฉิบๆ

ตัวอย่างที่ 11 หยกคิดว่าตนเองเป็นคนที่มียหลาย filter คือความเป็นตนเองแต่ละด้านมันต่างกันมาก ๆ อย่างตอนเป็นนักศึกษาก็จะกลาย ๆ ไม่มีอะไรโดดเด่น ไม่ได้มีสีสันอะไร แต่ถ้าอยู่ในฟิลเตอร์ที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาชีวิตจะสุดตึงมาก

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 9 10 และ 11 คือการใช้ถ้อยคำความแสดงความขัดแย้งในสภาวะหรือสถานการณ์ที่ต่างกันไป เช่น “เสียงดัง – กลับไม่ดังเท่าไร” “พูดน้อย - พูดมาก” “มุ่งมั่น – เฉื่อยชาหมดแรง” ในขณะที่เดียวกันก็ใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปลักษณ์เปรียบเทียบความรู้สึกตัวเองกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีความแตกต่างตรงข้ามกัน เช่น “สดใสท้องฟ้ามีสายรุ้ง – เมฆฝนดำทมิฬเหมือนพายุเข้า” นอกจากนี้มีการใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศที่เป็นคู่ตรงข้าม อย่าง “ambivert – extrovert” ที่หมายถึงคนที่มีลักษณะชอบเก็บตัวกับคนที่มีบุคลิกลักษณะชอบเข้าสังคม มีการทับศัพท์ “ฟิลเตอร์” “ชาร์ต” “ปาร์ตี้แรงแพ้” แสดงอาการและกิจกรรมที่ทำ และ การใช้คำสแลง “สุดตึง” ขยายความถึงการใช้ชีวิตอย่างทุ่มเทเต็มที่

5) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนไม่ปกติ** นักศึกษาเจนเรชัน Z กล่าวว่าตนเองเป็นคนเสียสติ หรือเป็นคนผิดปกติ เช่น

ตัวอย่างที่ 12 ความเป็นตนเองของหนู หนูเป็นคนร่าเริง พลังงานในตัวเยอะ บ้า ๆ ยิงอยู่กับเพื่อนสนิท ยิ่งปัญญอ่อน เป็นคนที่รู้จักได้กับทุกคน แต่ก็เป็นคนในโลกส่วนตัวสูงมากเหมือนกัน

ตัวอย่างที่ 13 พูดถึงความเป็นตนเอง สำหรับเราแล้ว จริง ๆ ก็ยังไม่แน่ชัดว่ามันคืออะไร แต่สิ่งที่บ่งบอกความเป็นตนเองได้ก็คงเป็นความอึ้ง ๆ พูดไม่ค่อยรู้เรื่อง ยกกำลังกับการไม่ตอบข้อความและไม่รับโทรศัพท์ของเราเอง จะพูดว่ามีโลกส่วนตัวสูงก็ไม่ใช่ เราก็แค่มีเวลาสำหรับตนเองเท่านั้น

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 12 และ 13 คือการใช้คำสแลง “บ้า ๆ” “ปัญญาอ่อน” เป็นการใช้ที่ไม่ได้หมายถึงการมีอาการหรือเป็นโรคนั้น ๆ จริง แต่ใช้ในความหมายที่เมื่ออยู่ในบางสถานการณ์จะเป็นคนที่มีพฤติกรรมอย่างแตกต่างออกไป และไม่เหมือนคนปกติทั่วไป นอกจากนี้มีการใช้คำ “อึ้ง ๆ” ซึ่งเป็นคำสแลงเช่นกัน หมายถึงคนที่มีอาการ มึน เบลอ งง ๆ เข้าใจช้าหรือคิดไม่ทันคนอื่น

6) **อัตลักษณ์ ฉันเป็นคนไม่ดี** นักศึกษาเจนเรชัน Z มองว่าตนเองเป็นคนที่นิสัยไม่ดี หรือเป็นคนไม่ดี เช่น

ตัวอย่างที่ 14 ติดเพื่อน ไม่ชอบการอยู่คนเดียว ใช้ชีวิตคนเดียวไม่ค่อยได้ ต้องมีคนอยู่ข้าง ๆ เสมอ ชอบไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ได้ซึมซับบรรยากาศ ตื่นเต้นกับธรรมชาติ เหมือนได้พักผ่อน ข้อเสียที่แก้ไม่ได้คือเป็นคนขี้เกียจ ชอบผัดวันประกันพรุ่ง ไม่ค่อยมีเป้าหมายในชีวิต

ตัวอย่างที่ 15 เป็นคนที่คนส่วนใหญ่บอกว่าเจอครั้งแรกเป็นคนหน้าดูหยิ่ง ขี้เหวี่ยง ที่จริงก็เป็นคนแบบนั้นสำหรับคนไม่สนิท เป็นคนแบ่งบุคลิกสำหรับคนที่สนิทกับไม่สนิทแบบชัดเจน แต่ลึกแล้วเป็นคนคิดมาก คิดทุกเรื่อง คิดเก่ง อะไรที่ยังไม่เกิดก็คิดไปก่อนเก่ง เป็นคนอ่อนไหวง่ายร้องไห้เก่ง ปังไม่ไหว

ตัวอย่างที่ 16 นิสัยเป็นคนเหี้ยม2021 ที่จริงแล้วเป็นคนจริงใจถ้าสนิท ๆ จริง ๆ จะรู้ว่าผมนั้นเป็นคนชอบทำตัวบ้า ๆ ชอบเล่นอะไรที่มันทะลึ่งและสิ่งสุดท้ายที่จะบอกคือผมไม่ใช่คนดีครับไม่จำเป็นต้องพิมพ์อะไรให้เมื่อยมือ

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน ตัวอย่างที่ 14 เป็นการใช้อำนาจแสดงความรู้สึก “ชอบ” “ไม่ชอบ” เพื่อบอกถึงความรู้สึกพอใจและไม่พอใจในสิ่งที่ทำ ตัวอย่างที่ 15 ใช้คำสแลง “เก่ง” “ปังไม่ไหว” เพื่อขยายกริยา “คิด” “ร้องไห้” แสดงความถี่และปริมาณมากเมื่อทำกริยาอาการนั้น ๆ ตัวอย่างที่ 16 มีการใช้ฉายานามซึ่งเป็นคำหยาบหมายถึงคนไม่ดีประจำปี นำเสนอการเป็นคนไม่ดีหรือคนเลวของตนเอง

การสรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษางานเขียนเรื่อง “ตัวตนของฉัน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผ่านกระดานแสดงความคิดเห็นออนไลน์ Padlet ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษานำเสนออัตลักษณ์ตนเอง 6 ประเด็น โดยใช้กลวิธีทางภาษาลักษณะต่าง ๆ ดังตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเรชัน Z กับกลวิธีทางภาษา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเรชัน Z กับกลวิธีทางภาษา

กลวิธีทางภาษา อัตลักษณ์ตนเอง	คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ	คำกริยาแสดงความรู้สึก	คำสแลง	ฉายา	โวหารภาพพจน์	ข้อความแสดงความขัดแย้ง	คำสูง
ฉันเป็นคนมีความสามารถ		✓		✓			
ฉันเป็นคนเปิดเผย		✓			✓	✓	
ฉันเป็นคนเก็บตัว	✓	✓			✓		✓
ฉันเป็นคนซบซึ้ง	✓	✓	✓		✓	✓	
ฉันเป็นคนไม่ปกติ		✓	✓				
ฉันเป็นคนไม่ดี		✓	✓	✓		✓	

จะเห็นได้ว่างานเขียนสามารถแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเรชัน Z ได้เมื่อศึกษาผ่านกลวิธีการใช้ภาษา จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนมากนักศึกษาเจนเรชัน Z มีแนวโน้มแสดงอัตลักษณ์ตนเองในประเด็น “ฉันเป็นคนซบซึ้ง” ทั้งนี้หากพิจารณาลักษณะทางสังคมรวมถึงช่วงวัย เป็นไปได้ว่านักศึกษาเจนเรชัน Z ซึ่งเกิดในปี ค.ศ. 1997-2012 เกิดมาพร้อมกับความซบซึ้งและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงเจนเรชัน Z คือคนในวัยที่กำลังจะจบการศึกษาและเข้าสู่วัยทำงาน การได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าในตัวเองควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมอาจจะเกิดความขัดแย้งทั้งภายในจิตใจและต่อสังคมภายนอกได้จึงทำให้นักศึกษานำเสนอตนเองออกมาในลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่พบอัตลักษณ์ตนเองในประเด็น “ฉันเป็นคนไม่ดี” จำนวนน้อย อาจเป็นเพราะงานเขียนนี้เป็นงานแนะนำตัวในคาบแรกของการเรียน การกล่าวถึงตัวเองในทางลบทำให้ลดโอกาสสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนใหม่ซึ่งอาจส่งผลต่อการเรียนในรายวิชานี้ได้ แต่ประเด็นนี้น่าสนใจศึกษาต่อไปว่าเหตุใดนักศึกษาถึงยังนำเสนอด้วยสิ่งที่ไม่ดีหรือด้านลบของตนเองออกมาเพราะการนำเสนอ

อัตลักษณ์ตนเองในทางลบเป็นลักษณะที่ขัดกับทฤษฎีการนำเสนอตนเองที่มีข้อสันนิษฐานว่ามนุษย์ย่อมปรุงแต่งตนเองเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อื่นเพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปอย่างราบรื่นที่สุด จึงน่าจะได้ศึกษาประเด็นนี้ในรายละเอียดต่อไป ในความเห็นของผู้วิจัยส่วนหนึ่งนักศึกษาอาจอยากให้คนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนลองเปิดใจและมองข้ามสิ่งที่ไม่ดีเพื่อเข้ามาศึกษาตัวคนที่แท้จริง หรือไม่ก็เป็นการท้าทายโดยการแสดงสิ่งที่ไม่ดีออกไปเพื่อตรวจสอบว่าจากข้อความที่ได้รับยังจะกล้าเข้ามาทำความรู้จักกันหรือไม่

ในส่วนกลวิธีทางภาษาพบการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกและการแสดงความขัดแย้งเป็นจำนวนมาก ทั้งความขัดแย้งในมุมมองของตัวเองและความขัดแย้งต่อมุมมองที่ผู้อื่นมองตนเอง ซึ่งกลวิธีที่พบจำนวนมากสอดคล้องกับการนำเสนออัตลักษณ์ “ฉันเป็นคนซับซ้อน” เพราะเป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนซับซ้อนอย่างไร ซึ่งมักถ่ายทอดโดยใช้ข้อความที่แสดงความขัดแย้งสับสน รวมถึงการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งภายในความคิดจิตใจตนเองและความรู้สึกกับคนรอบข้าง ส่วนการใช้คำสั่งพบเป็นจำนวนน้อยอาจเนื่องด้วยการใช้คำสั่งเป็นการบอกให้ทำหรือปฏิบัติตาม โดยทั่วไปผู้มีอำนาจมากกว่าจะใช้กับผู้มีอำนาจน้อยกว่า ในขณะที่ให้ห้องเรียนนักศึกษามีสถานภาพเท่าเทียมกัน การใช้คำสั่งจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งเกิดในห้องเรียน ผู้อ่านอาจเกิดการต่อต้านและลดโอกาสเพิ่มความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่เช่นกัน จากตัวอย่างการใช้คำสั่งปรากฏใช้ในการนำเสนออัตลักษณ์ตนเองในประเด็น “ฉันเป็นคนเก็บตัว” ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้คำสั่งเป็นคนที่ไม่อยากให้ผู้อื่นเข้ามาข้องเกี่ยวกับตัวตนเองนัก

ผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยเข้าใจนักศึกษาเจนเนเรชัน Z มากขึ้น ทั้งเรื่องความสนใจ ความรู้สึก ความต้องการหรือไม่ต้องการบางอย่าง สามารถนำบางส่วนของผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้เป็นส่วนหนึ่งของตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง รวมถึงทำให้พึงระวังในขณะที่มีการสื่อสารระหว่างกันทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ทำให้สังเกตวิธีการสื่อสารแต่ละครั้งมากขึ้นเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีและหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งหรือความขัดแย้งที่อาจเกิดจากข้อมูลหรือสารที่ส่งระหว่างกัน โดยเฉพาะในปัจจุบันเมื่อการเรียนการสอนไม่ได้อยู่ในห้องเรียนอีกต่อไป ผู้สอนไม่มีโอกาสพบหน้า ไม่ได้เห็นบุคลิกภาพ ไม่ได้ทักทายสอบถามหรือสามารถสังเกตนักศึกษาตลอดการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจนอย่างการสอนในห้องเรียน การศึกษาอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาผ่านงานเขียนอาจช่วยลดช่องว่างระหว่างเจนเนเรชัน ทำให้การสื่อสารในระหว่างการเรียนการสอนประสบความสำเร็จและเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษางานเขียนของนักศึกษาเจนเนเรชั่น Z สายวิทยาศาสตร์ หากเป็นนักศึกษาทางสายศิลปศาสตร์ อัตลักษณ์ที่ปรากฏผ่านงานเขียนอาจแตกต่างกันออกไป
2. การศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาเจนเนเรชั่น Z ควบคู่ไปกับการศึกษาทางจิตวิทยาอาจทำให้เห็นมุมมองของนักศึกษาเจนเนเรชั่น Z ได้ชัดเจนลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. การพิจารณาภาพที่นักศึกษาลงประกอบ การใช้ Emoticon รวมถึงการเปรียบเทียบงานเขียนที่ใช้ Platform แตกต่างกันไปอาจทำให้เห็นอัตลักษณ์ตนเองของนักศึกษาเจนเนเรชั่น Z ที่แตกต่างหลากหลายขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563). *Gen Y / Gen Me กลุ่มผู้กุมชะตาโลก*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2564 จาก <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1251>
- กุสุมา ภูใหญ่. (2556). *กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ : มุมมองจิตวิเคราะห์และสังคมศาสตร์*. คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2564 จาก http://kusumakooyai.blogspot.com/2013/04/blog-post_5.html
- จันทิมา อังคพนิชกิจ. (2557). *การวิเคราะห์ข้อความ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดนุลดา จามจุรี. (2563). *การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2549). *มองคัลเลียจะจำ จากมุมมองนักภาษา: เนื้อหาและกลวิธี*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. (2545). *อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2563). *เจาะเทรนด์โลก 2021 Reform This Moment*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน).